

Apka (ang. APP – application) to prosta aplikacja użytkownika, zazwyczaj oparta głównie na module interfejsu użytkownika (ang. GUI – Graphic User Interface) instalowana na komputerowych urządzeniach osobistych, kiedyś telefonach i tabletach, dziś również komputerach i urządzeniach profesjonalnych (miernikach, komunikatorach, terminalach). Jak więc „ochronić” takie rozwiązanie przed konkurencją, stosując prawo wyłączne udzielone m.in. przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej (UPRP)?

„Opatentuj” apkę – co się za tym kryje

Program może być przedmiotem ochrony praw wyłącznych udzielonych przez różne urzędy światowe oraz UPRP. Programy mogą mieć postać prostego modułu komunikacyjnego, sterownika do urządzenia bądź interfejsu graficznego użytkownika – GUI. Takie programy komputerowe przyjęło się nazywać „App” i spolszczać jako „apka”.

Apki bardzo często są ostatnim ogniwem wdrożenia technologii na rynek. Ich projektowanie nabiera dziś znacznie większej wartości niż technologie takie jak serwery czy sterowniki. Komunikacja urządzeń elektronicznych z człowiekiem odbywa się właśnie za pomocą apek. Projekt i zasada działania apki musi więc być dopasowana do zachowań ludzkich, których złożoność czyni ten proces trudnym, a jego wyniki wartościowymi.

W codziennym życiu widać wiele przykładów bardzo wartościowych apek, których opracowanie kosztowało ogrom wysiłku w postaci badań zachowań i upodobań ludzkich, a następnie przełożenia ich na graficzny interfejs do komunikacji z maszyną. Przykładem są apki bankowe – wielu klientów wybiera dostawcę usług bankowych na podstawie ich apki na urządzenia mobilne. Gwałtownie rośnie liczba firm lokujących swój kapitał i know-how właśnie w pomysłach na apki.

APKA JAKO WYNALAZEK

Apka może być wynalazkiem realizowanym komputerowo (ang. CII – Computer Implemented Invention). Tak rozumianą apkę możemy ochronić jako wynalazek, jeśli jej cechy są nowe (tzn. nie można ich odnaleźć w innych znanych aplikacjach) i posiada poziom wynalazczy (to zagadnienie

zasługuje na oddzielny artykuł). W przypadku CII mamy dodatkowy warunek tak zwanego „dalszego efektu technicznego”. Czym więc jest „dalszy efekt techniczny”? Jest on cechą danego CII, która wykracza poza „samo wykonywanie” programu. Przykładem programu, który tylko „się wykonuje”, jest, według UPRP edytor tekstu¹. Wynalazkiem CII jest więc np. kontrola procesu przemysłowego za pomocą komputera czy zabezpieczenie danych podczas transmisji za pomocą algorytmów. Natomiast wynalazkiem CII nie jest aplikacja do rezerwacji hotelu czy sposób przedstawienia informacji, o ile zgłoszenie dotyczy przedmiotu jako takiego.

Ten ostatni punkt jest niebezpiecznie blisko naszej apki w postaci GUI, ale na szczęście punkt ten jest dość złożony. Zobrazujmy więc dwie kwestie:

1. Nie można opatentować apki tylko ze względu na jej układ graficzny.

Na stronie UPRP przytoczono apkę w postaci GUI dla osób niewidomych, która ma dodatkowy interfejs – niegraficzny². Aplikacja, która oprócz GUI posiada inny interfejs np. wibracyjny, dźwiękowy lub steruje innym urządzeniem np. diodą albo silnikiem w hulajnodze, spełnia omawiany warunek.

3. Apka typu GUI + dodatkowy interfejs może być opatentowana.

Taką aplikację można opatentować w UPRP, EPO, w USA oraz w trybie międzynarodowym PCT.

Konrad Futera
Rzecznik patentowy w kancelarii AOMB Polska

APKA JAKO GUI

Jeśli nasza aplikacja to jedynie przedstawienie informacji i nie spełnia kryteriów wynalazku, jest jeszcze inna możliwość. Wiele apek tworzy się dziś, używając analitycznych metod projektowania (np. Design Thinking), metody te bazują na badaniu zachowań przyszłych użytkowników z dużym naciskiem na ich potrzeby i reakcje na samą apkę. Wyniki tych badań socjopsychotechnicznych tworzą interesujące schematy działania apki (schematy przedstawienia informacji), dopasowane do badanej grupy użytkowników. Przekłada się to na częstszy wybór usług oferowanych za pomocą konkretnej apki i rezygnację z tych samych usług oferowanych za pomocą innej apki. Przykładem są tu aplikacje bankowe, taksówkowe czy komunikatory.

Apki w postaci czystego GUI da się chronić.

Ochrona może być zrealizowana za pomocą Wzoru Przemysłowego (WP) polskiego zgłoszonego w UPRP, innego krajowego albo unijnego zgłoszonego w EUIPO. Przedstawienie informacji w postaci sekwencji obrazów na ekranie danego urządzenia może być chronione prawem z rejestracji wzoru przemysłowego. Żeby wzór posiadał zdolność rejestrową musi być NOWY. Wzór uważa się za nowy, jeżeli jego publiczne udostępnienie przez twórcę bądź jego następcę prawnego nastąpiło nie więcej niż 12 miesięcy przed datą zgłoszenia.

Oprócz nowości GUI musi charakteryzować się „indywidualnym charakterem”, czyli nie może przypominać innego podobnego GUI. Należy zwrócić uwagę na słowo „przypominać”. Oznacza ono, że jeśli występuje ogólne

podobieństwo, a różnica dotyczy jedynie szczegółów, podobnej kolorystyki i podobnego ułożenia, ale w rogu jest kwadrat zamiast kółka, to taki wzór może nie spełniać omawianego kryterium.

Według prawa ochronie nie podlegają plany, koncepcje, schematy, które mogą zostać zrealizowane w różnych wzorach (postaciach wytworu), czyli chronić możemy gotowe „ekrany”/wydruki kolejnych sekwencji naszej apki.

Czy warto chronić apki narzędziami własności przemysłowej? Cóż... niech na to pytanie odpowiedzą starania o te prawa takich firm jak Apple, Samsung oraz cała lista banków działających na polskim rynku.

Więcej informacji o tym zagadnieniu znajduje się w Kwartalniku Urzędu Patentowego [3].

 Konrad Futera

AOMB Intellectual property

Źródła:

- [1] <https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/ogolne-wytyczne-prezesa-uprp/wytyczne-w-zakresie-wynalazkow-i-wzorow-uzytkowych-wynalazki-realizowane-przy-uzyciu-komputera/dalszy-efekt-techniczny> [dostęp: 8.12.2021].
- [2] <https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/ogolne-wytyczne-prezesa-uprp/wytyczne-w-zakresie-wynalazkow-i-wzorow-uzytkowych-wynalazki-realizowane-przy-uzyciu-komputera/przedstawienie-informacji-wklad-techniczny> [dostęp: 8.12.2021].
- [3] https://uprp.gov.pl/sites/default/files/2019-12/KWARTALNIK_3_2016.pdf [dostęp: 8.12.2021].